

Підсекція 4. Хасидський двір

УДК 94(477=1:477)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-414-9-77>

Гула О. Г.

ORCID: 0000-0001-5437-9042

кандидат історичних наук,

магістр історії (освітня програма «Юдаїка»)

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

м. Київ, Україна

ХАСИДСЬКИЙ ДВІР У РОТМІСТРІВЦІ (XIX СТ.)

Ключові слова: штетл, поміщик, хасид, рабин, династія.

Дослідженням історії постання та поширення хасидських династій на українських територіях займаються як вітчизняні, так і закордонні науковці [1, 5, 7]. Однак сьогодні є ще широкий спектр завдань, що стоять перед вченими та потребують подальших розвідок. Насамперед вони стосуються проблем географічного поширення хасидських династичних зв'язків, вивчення хасидських дворів “ізсередини”, аналізу змісту праць, створених хасидськими адморами, тощо.

Одним із таких завдань є дослідження хасидської династії, що виникла в Ротмістрівці, тепер – селі в Черкаській обл., а на період нашого дослідження – містечку в Київській губернії, Черкаському повіті.

Як зазначає у своїй роботі Й. Петровський-Штерн, незважаючи на три поділи Польщі та перехід частини її земель під владу Російської імперії, на середину XIX ст. значна кількість містечок залишалася у власності польських поміщиків [3, с. 17]. До цього числа входила і Ротмістрівка, що в 1860-х рр. належала поміщикам-католикам братам В. та А. Заліським, які дістали містечко у спадок від батька Ф. Заліського, яке той у 1817 р. придбав у графа М. Самойлова [4, с. 653]. Однак католики в містечку не жили постійно, а перебували там тимчасово для відправлення літургійних служб.

За статистичними даними Л. Похилевича, на 1860-ті рр. тут проживало 1934 православних, 965 юдеїв та 12 католиків [4, с. 653]. Однак уже наприкінці століття кількість населення значно зросла і становила 3017 православних та 1785 юдеїв [2, с. 86]. Пояснень цьому може бути декілька, однак ключовими, на нашу думку, є економічний розвиток

містечка (поява підприємства з вироблення цукру, броварні, проведення базарів і ярмарків тощо) та поява хасидського двору. Йдеться про одне з відгалужень династії Чорнобиль – династію Рахмастрівка, засновану восьмим сином рабі Мордехая Тверського – рабі Йохананом Тверським (1816–1895), який помер і похований у Ротмістрівці. Його батько – Мордехай Тверський був сином Менахема Нахума Тверського, засновника династії Чорнобиль, і ще за життя батька став цадиком і магідом [7, р. 106], що свідчить про неабиякі здібності, розум та хист. Рабі Йоханан також був поважним проповідником, адмором, мав чотирьох синів: Давида Тверського, адмора в Златополі (народився в Чорнобилі, помер 1914 р. і похований у Києві), Мордехая Тверського (народився 1840 р. в Ротмістрівці, проте згодом емігрував і помер 1920 р. в Єрусалимі), Менахема Нахума Тверського (народився 1840 р. в Ротмістрівці, помер 1936 р. в Єрусалимі і там похований), Зеєва Тверського (народився 1850 р. в Ротмістрівці, помер 1937 р. в Єрусалимі) [6, р. 293]. Поступово династія Рахмастрівка поширилася і закріпилася як в Ізраїлі, так і в США, де її представники живуть та активно діють до сьогодні.

Література:

1. Малахова К. Рабі Менахем-Нахум з Чорнобиля. Спроба інтелектуальної біографії // Наукові записки [Національного університету “Острозька академія”]. Сер. : Філософія. 2013. Вип. 13. С. 163–170.
2. Первая всеобщая перепись населения Российской империи 1897 г. Населенные места Российской империи в 500 и более жителей... / под ред. А. Тройницкого. СПб., 1905. 122 с.
3. Петровський-Штерн Й. Штетл: золота доба єврейського містечка. Київ : Критика, 2019. 394 с.
4. Сказания о населенных местностях Киевской губернии или Статистические, исторические и церковные заметки о всех деревнях, селах, местечках и городах, в пределах губернии находящихся / собр. Л. Похилевич. Киев : В тип. Киево-Печер. лавры, 1864. 763 с.
5. Туров И. Учение основоположников хасидизма о власти цадика. Мистика и реалии мира сего. Киев: Друкарський двір Олега Федорова, 2019. 336 с.
6. Grand rabbis of the Chernobyl dynasty. New York, 2003. 297 p.
7. Hasidism: a new history / D. Biale and oth. Princeton-Oxford : Princeton University Press, 2017. 877 p.